

Šī lapa izdrukāta no DELFI portāla
Adrese: <http://www.delfi.lv/archive/print.php?id=30744239>

Dina Gailīte: Darba devēji pret 'Jurista Vārdu' - spēle bez noteikumiem

(101)

21. marts 2010 10:58

Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) sarunās ar Tieslietu ministriju un Valsts kanceleju atkārtoti uzstājusi, lai VSIA "Latvijas Vēstnesis" pārtrauktu savu preses tirgu kropljošo "biznesu" – žurnāla "Jurista Vārds" izdošanu. Šis jautājums, iespējams, tiks izlemts valdībā vienlaikus ar būtiskāko "Latvijas Vēstneša" nākotnes dokumentu – koncepciju par oficiālās elektroniskās publikācijas ieviešanu. Neraugoties uz tieslietu ministru maiņu, šis jautājums tiks skatīts 22. marta, Ministru kabineta komitejas sēdē.

Tēlaini runājot, var gadīties, ka kaujā par principiem un biznesa interesēm no nejaušas šķembas kristu garāmģājējs – "Jurista Vārds". Jo ne jau mūsu žurnāls ir lielākais dadzis LDDK acīs, bet gan VSIA "Latvijas Vēstnesis" darbība, īstenojot Satversmes 90. pantu "Ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības", proti, jau šobrīd bez maksas jebkuram sabiedrības loceklim piedāvājot normatīvos aktus un to konsolidētās versijas (www.likumi.lv), kas, pēc LDDK pārliecības, nav valsts funkcija.

Skaidrs, ka līdz ar to brūk to komersantu plāni, kas šobrīd internetā normatīvos aktus tirgo par Ls 0,85 gabalā. (Bet pamēģināsim iztēloties, kā viens "normāls" cilvēks, kuram nav naudas likuma iegādei no valsts "privātā partnera", pats varētu noskaidrot savas tiesības un sakonsolidēt, teiksim, 1984. gadā pieņemto un desmitiem reižu grozīto Administratīvo pārkāpumu kodeksu!) Gribot negribot jāpiekrīt kādam ekonomistam, kurš nesen atzina: uzņēmēji neveiksmēs vienmēr vaino kādu citu, taču nekas – pat nodokļu pilnīga atcelšana un "traucējošās" valsts pārvaldes galēja likvidācija – nelīdzēs, ja nebūs labu biznesa ideju un to talantīga izpildījuma. Rūgti, bet fakts. Daudz vieglāk šajā Latvijai grūtajā laikā ir piesavināties kādu klasisku valsts funkciju, piemēram, likumu publicēšanu un konsolidāciju, un tad visu sabiedrību piespiest maksāt par tās konstitucionālajām tiesībām zināt savas tiesības.

Taču atgriezīsimies pie "Jurista Vārda". LDDK pārmet valdībai, ka ar VSIA "Latvijas Vēstnesis" dotāciju (kas veido apmēram pusi no JV budžeta, otru pusi sedz abonēšanas maksas) nepamatoti tiek finansēts vienas – juristu – profesijas žurnāls. Taču LDDK aizmirst, ka tiesības caurauz visu valsti un tiesību sistēmas attīstībā ir ieinteresēta visa sabiedrība, ne tikai juristi. Sakārtota tiesību sistēma ir viens no svarīgākajiem funkcionējošas ekonomikas pamatiem, tātad jo īpaši tas ir uzņēmēju interesēs.

Valstij ir ne vien tiesības, bet pienākums sabiedrībai palīdzēt saprast tiesību sistēmu un nodrošināt, ka šie skaidrojumi ir pieejami ne tikai maksāspējīgajai sabiedrības daļai. Satversmes tiesa lietā Nr. 2006-12-01 ir norādījusi: "Tikai persona, kas zina savas tiesības, spēj tās efektīvi īstenot un – nepamatota aizskārums gadījumā – aizstāvēt taisnīgā tiesā. Līdz ar to Satversme paredz personas subjektīvās publiskās tiesības tikt informētai par tās tiesībām un arī pienākumiem. [...] Valstij ir pienākums ne vien pieņemt normatīvos aktus, kas regulē personu uzvedību visdažādākajās tiesiskajās attiecībās, bet arī radīt mehānismu, kas nodrošina personu informētību par tiesiskā regulējuma izmaiņām un saturu."

Šī mērķa vārdā valsts var dotēt juridiskus izdevumus, kā tas šobrīd arī notiek "Jurista Vārda" gadījumā. Visi līdzšinējie mēģinājumi Latvijā gan privāti, gan ar ziedotāju līdzekļiem izdot juridisko presi naudas trūkuma dēļ beigušies neveiksmīgi (žurnāli "Jurists", "Latvijas Jurists", "Likums un Tiesības"). Šobrīd "Jurista Vārds" ir vienīgais profesionālais juridiskais preses izdevums Latvijā.

Arī citu mazu valstu pieredze liecina, ka profesionālu, tiesību praksei un zinātnei vēltu žurnālu pastāvēšana bez valsts finansējuma nav iespējama (Igaunijas vienīgo žurnālu "Iuridica" pilnībā finansē Igaunijas Tieslietu ministrija un Augstākā tiesa). Atcerēsimies arī pirmskara laiku, kad Tieslietu ministrija izdeva "Tieslietu Ministrijas Vēstnesi".

LDDK šajā nekorektajā diskusijā aizmirst pieminēt, ka valsts ar dažādu mehānismu palīdzību pilnībā vai daļēji finansē vairākus preses izdevumus Latvijā (žurnāli "Rīgas Laiks", "Tēvijas Sargs", "Karogs", "Teātra Vēstnesis", "Dizaina Studija", "Māksla Plus" u. c.), tādēļ "Jurista Vārds" šai ziņā nav unikālā situācijā. Un vēl taču ir arī televīzijas raidījumi – "Zebra", "Naudas pasaule" un citi, kas pilnībā vai daļēji top par valsts un pašvaldību līdzekļiem. Vai tiešām valsts līdzdalība "Jurista Vārda" iznākšanā sabiedrībai būtu mazāk vajadzīga un mediju tirgu vairāk kropljoša nekā minētajos gadījumos?

LDDK priekšlikumu nodot "Jurista Vārda" izdošanu privātās rokās vai kādai no juristu profesionālajām organizācijām var attaisnot vienīgi ar pilnīgu nezināšanu par preses tirgus dramatisko kritumu Latvijā. Visi līdzšinējie mēģinājumi gan privāti, gan ar ziedotāju līdzekļiem izdot juridisko presi naudas trūkuma dēļ beigušies neveiksmīgi (žurnāli "Jurists", "Latvijas Jurists", "Likums un Tiesības" u.c.).

Komerציāls produkts tiek veidots tā, lai to varētu pārdot pēc iespējas plašākam pircēju lokam, tādēļ, ka pati biznesa jēga ir gūt peļņu. Privāta izdevēja interesēs principā nevar būt tāda žurnāla izdošana, kurā tiek risināti likumdošanas kvalitātes, tiesību zinātnes, tiesību politikas, judikatūras u.tml. jautājumi. To pierāda plašam patēriņam domāto, tiesības "saprotramā valodā" skaidrojošo preses izdevumu vienkāršotais saturs (žurnāli "Mans Īpašums" un "Praktiskais Likumdošanas Ziņnesis").

Var piekrist LDDK vienīgi tajā, ka vajadzētu diskutēt par pašreizējo finansēšanas modeli, kad normatīvo aktu izsludināšana Latvijas Republikas oficiālajā laikrakstā un žurnāla "Jurista Vārds" iznākšana ir iespējama tādēļ, ka valsts SIA "Latvijas

Vēstnesis" saņem naudu, ko uzņēmēji, juristi un citas iedzīvotāju grupas samaksā par "obligātajiem" sludinājumiem "Latvijas Vēstnesī". Nekādu budžeta dotāciju VSIA "Latvijas Vēstnesis" kopš tās dibināšanas 1993. gadā patiešām nekad nav saņēmusi – izveidojot šo uzņēmumu un ar Ministru padomes lēmumu uzliedot tam par pienākumu izdot oficiālo laikrakstu (un ne vien publicēt tajā normatīvos aktus, bet arī tos skaidrot, no kā arī ir radies žurnāls "Jurista Vārds"), valdība savulaik izvēlējās šādu finansēšanas veidu, un tās ir viņas tiesības. Iespējams, tādēļ, ka arī tālajā 1993.gadā naudas budžeta dotācijai tiešā veidā nebija. Vārbūt ir pienācis laiks veidot jaunu kārtību. Kaut šobrīd atrast valsts budžetā tam līdzekļus acīmredzot ir nereāli, tomēr diskutēt par to ir lietderīgi.

Žurnāla "Jurista Vārds" darbības mērķis ir tiesiskas domas un prakses veicināšana Latvijā. Cerēsim, ka valdības lēmums būs vērsts uz tādu pašu mērķi un līdz šim ilglaicīgākais juridiskais preses izdevums Latvijas Republikā (šodien iznāk 607. "Jurista Vārds") turpinās savu misiju. Kā norāda Eiropas Savienības tiesas tiesnesis Egils Levits, "pie tiesībām pieder ne tikai pašas tiesības, bet arī kvalitatīvas juridiskas diskusijas, bez kurām tiesības nevar pastāvēt".